GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

NR. 149. *Lunĭ, Marțĭ 21 Augustŭ (2 Septembre)* **1884.**

Brașovŭ în 20 Augustŭ (1 Sept.)

Uneltirile în contra românismului în locŭ de a încetá se înmulțescŭ. Dușmanii némului nostru devinŭ pe ḍi ce merge mai cutezătorĭ și mai violențĭ, pe când din partea nóstră se pare că li se opune o resistență totŭ mai slabă, ba în unele ținuturĭ ar crede omulŭ, că nu se mai află nimenea, care sĕ dea peptŭ cu cei ce s'au conjuratŭ în contra limbei și a naționalității nóstre.

Așa de esemplu faptele sĕvêrșite mai alesŭ de unŭ timpŭ încóce în ținutulŭ Sătmarului și alŭ Maramureșului facŭ impresiunea ca și când aceste posturĭ, cele mai înaintate și prin urmare cele mai espuse ale românismului, ar fi cu totulŭ părăsite de către cei ce sunt chiămațĭ a-le apĕrá.

Noi credemŭ că ni-amŭ făcutŭ datoria publicistică semnalândŭ de cu vreme primejdia, de care este amenințatŭ poporulŭ românŭ din acele ținuturĭ îndepărtate. Óre și-o vorŭ fi împlinit-o și aceia, carĭ trebuiau sĕ sară, dela celŭ mai mare până la celŭ mai micŭ, în apĕrarea lui?

Nu scimŭ nimicŭ, nu vedemŭ nimicŭ. Numai din când în când audimŭ câte unŭ strigătŭ de desperare din acele părțĭ, care ne face se'nțelegemŭ, că lupii au întratŭ în stâna strămoșéscă.

Amŭ strigatŭ și noi necurmatŭ, ca sĕ ne audă păstorii și se sară în ajutorulŭ turmei lorŭ amenințate. Strigămŭ din nou, sperândŭ că dóră se vorŭ deșteptá, măcarŭ acum în óra ultimă, din somnulŭ și nepăsarea lorŭ. Strigămŭ, riscândŭ chiar ca sĕ ni se ḍică, că totŭ numai de căpeteniele bisericescĭ și de organele lorŭ ne legămŭ.

Dér către cine altulŭ sĕ ne adresămŭ, dela cine sĕ ceremŭ ca sĕ apere învĕțămêntulŭ nostru poporalŭ românescŭ, décă nu dela aceia, cărora le este încredințată conducerea lui în sensulŭ legilorŭ și alŭ așeḍămintelorŭ bicericescĭ-școlare? Cine sĕ fie scutulŭ limbei și alŭ religiei românescĭ în Sătmarŭ și Maramureșŭ, décă nu preoțimea română? Putemŭ noi sĕ așteptămŭ unŭ asemenea scutŭ din partea guvernului? Nu vedemŭ noi óre că chiar organele acestui guvernŭ, inspectorii școlarĭ de statŭ, suntŭ totdéuna în fruntea celorŭ ce uneltescŭ în potriva naționalității și a bisericei românescĭ?

Inspectorulŭ de scóle ungurescŭ a fostŭ acela, care a sfătuitŭ pe învĕțătorii românĭ din Sătmarŭ ca se petiționeze pentru premii la societatea de maghiarisare „Szecheny“. Elŭ a și isbutitŭ a seduce pe unii. Și care a fostŭ urmarea? Numita societate pe basa rugărilorŭ acelorŭ învĕțătorĭ își arógă unŭ dreptŭ de inspecțiune asupra scólelorŭ române, trămite comisarĭ din satŭ în satŭ, carĭ cercetéză și esaminéză, după placŭ, mustră și laudă pe învĕțătorii noștri, ignorândŭ legea și autoritatea organelorŭ bisericescĭ române. Ba, în unele locurĭ preoții înșișĭ își uită de datoria și de demnitatea lorŭ până într'atâtŭ, încâtŭ se facŭ instrumentulŭ acelei societățĭ de fanaticĭ și întroducŭ în scólă obiceiurĭ străine, carĭ nu se unescŭ nicĭ cu interesele naționalității, nicĭ cu ale bisericii române.

Și pentru aceste fapte sĕ n'aibă óre a rĕspunde nimicŭ Episcopii și consistoriele.?

Noue ni se pare că organele înalte bisericescĭ trebue sĕ scie ce se întêmplă cu scólele confesiunale încredințate conducerei și inspecțiunei lorŭ.

Trebue se dé sémă pentru mersulŭ și înaintarea învĕțămêntului poporalŭ mai vêrtosŭ căpeteniele bisericei unite, deórece, din nenorocire, în acéstŭ biserică nu mai este aḍĭ sinodalitate.

Lipsindŭ sinodalitatea lipsesce și controlulŭ asupra disciplinei bisericescĭ și scolare, de unde urméză, că responsabilitatea episcopilorŭ și a consistorielorŭ române unite față cu desvoltarea instrucțiunei nóstre poporale este îndoitŭ de mare. Capii dieceselorŭ unite de Gherla și de Oradea-mare vorŭ avé sĕ rĕspundă înaintea lui Dumneḍĕu, a poporului și a posterității pentru cele ce se petrecŭ în Maramureșŭ și Sătmarŭ cu scólele și cu învĕțătorii românescĭ.

Astăḍĭ mirenii uniți nu sunt, în ceea ce privesce administrarea scólelorŭ confesionale unite, decâtŭ contribuens plebs. In biserică domnindŭ absolutismulŭ, ei nu potŭ avé nicĭ o înrîurință decidĕtóre asupra desvoltărei și apĕrărei acestorŭ scóle. De aceea — repețimŭ — rĕspunderea cu tótă greutatea ei cade asupra preoțimei.

In fața acestei împrejurărĭ, este fórte durerosŭ a ne vedé siliți sĕ constatămŭ, că încâtŭ privesce scólele nóstre din Sătmarŭ și Maramureșiu, ele suntŭ lăsate parte mare în prada lupilorŭ, ca și cum nimenea nu s'ar mai îngrijí de ele.

Amŭ auḍitŭ vorbindu-se multe de înalta erudițiune a episcopului Szabo dela Gherla, dér n'amŭ auḍitŭ vorbindu-se că acestŭ prelatŭ ar fi luatŭ vre-o mĕsură seriósă pentru apĕrarea și înaintarea scólelorŭ românescĭ din diecesa sa. Décă Prea Sânția Sa își folosesce tótă sciința numai spre scopulŭ latinisării vechilorŭ așeḍăminte ale bisericei române, atuncĭ înțelegemŭ, că n'are timpŭ de a se ocupá de scólele și de învĕțătorii românĭ din Maramureșŭ și Sătmarŭ.

Poporulŭ românŭ însĕ — va recunósce Prea Sânția Sa — nu póte remâné indiferentŭ față cu uneltirile dușmane; nu-i póte fi egalŭ décă copiii sĕi laudă pe Dumneḍeu în limba română séu în limba maghiară, căcĭ înainte de tóte își iubesce legea și limba românéscă. De aceea, credemŭ, că este momentulŭ supremŭ ca Românii unițĭ sĕ pretindă *restabilirea sinodalităţii în biserica unită;* singurulŭ mijlocŭ, prin care se potŭ curma abusurile în biserică și scólă și se potŭ salvá interesele amenințate ale învĕțămêntului românescŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Aradŭ, 1 Septemvre. — Regele a asistatŭ erĭ diminéță la serviciulŭ divinŭ în biserica Minoritelorŭ. Inainte de améḍĭ a primitŭ deputațiunile, ér după améḍĭ a visitatŭ spitalulŭ comitatului, fabrica de spirtŭ a lui Neumann, apoi serbarea vênĕtorilorŭ. După acésta s'a datŭ unŭ prânḍŭ alŭ curții, la care au luatŭ parte și membrii deputațiunilorŭ. Pe înserate orașulŭ s'a iluminatŭ splendidŭ. La primirea deputațiunei comitatului Huniadórei M. S. și-a esprimatŭ speranța, că în curêndŭ va puté visitá Ardélulŭ pentru mai multŭ timpŭ.

Agramŭ, 1 Septemvre. — După cetirea rescriptului regalŭ, Banulŭ a declaratŭ dieta croată închisă.

Belgradŭ, 1 Septemvre. — Regele Sêrbilorŭ a numitŭ pe regele Românilorŭ șefŭ-proprietarŭ alŭ regimentului șése de liniă. Regele Românilorŭ presentà apoi Regelui Sêrbilorŭ regimentulŭ. Alaltă-erĭ séra s'a datŭ unŭ prânḍŭ de gală și balŭ la curte, a fostŭ unŭ măreţŭ conductŭ cu facle din partea populațiunii, și capitala splendidŭ iluminată.

Bruxela, 1 Septemvre. — Manifestațiunea liberală, la care au luatŭ parte 9000 de persóne, a duratŭ trei óre. Deputațiunea a dusŭ la palatŭ o adresă. Liniștea n'a fostŭ turburată.

CRONICA ḌILEI.

Unŭ numerŭ de 31 învĕțătorĭ ne trimetŭ din Cristurulŭ sĕcuescŭ o »Dechiărațiune,« prin care caută a desvinovăți pe învĕțătorulŭ Frățilă, despre care ni s'a scrisŭ, că a datŭ ansă la certele întêmplate acolo între învĕțătorii uniți și neuniți. Dechiarațiunea contraḍice și afirmațiunea Cancelistului, că Frățilă nu arŭ fi cunoscutŭ la Sibiiu, decâtŭ din acte. Nu mai publicămŭ acéstă scrisóre, nevoindŭ a mai continuá disputa — așa de uriciósă — despre aceste neînțĕlegerĭ, ci le ḍicemŭ frațilorŭ învĕțătorĭ de amêndouĕ confesiunile: Dați-vĕ mâna, uitațĭ reminiscențele neînțĕlegerilorŭ trecute și gândiți-ve, că numai concordia res parvae crescunt și numai astfelŭ rodurile aduse pe terenulu, pe care împreună sunteţĭ chemațĭ a lucrá, vorŭ fi de bună sémă magnae res!

*

Se ḍice, că sinodulŭ bisericei române gr. or. se va întruní în sesiune ordinară la 1 Octomvre st. v. Deja s'a și ordonatŭ sĕ se facă până atuncĭ nouĕle alegerĭ de deputațĭ sinodalĭ.

*

Ministru-președinte Tisza, care se va întórce ḍilele acestea din străinătate, va visitá la 10 Sept. n. pe alegĕtorii sĕi la Oradea-Mare. Se crede, că va face unele împărtășirĭ despre lucrările, cu carĭ se va ocupá dieta în viitórea sesiune.

*

Ministeriulŭ de comerciu alŭ Ungariei a publicatŭ niște date statistice referitóre la produsulŭ secerișelorŭ. Din ele se vede, că în privința cantității produsulŭ din ăstŭ anŭ întrece pe celŭ din anulŭ trecutŭ, dar nu și pe celŭ din 1882.

*

Secerișulŭ în România s'a terminatŭ. Resultatulŭ este următorulŭ: în districtele dunărene Vlașca și Teleormanŭ, în districtele șesóse Ialomița și Dâmbovița abia s'a produsŭ atâta câtŭ sĕ se semene în anulŭ viitorŭ; în Moldova sud-ostică și în districtele muntóse ale Munteniei spre ostŭ de Oltŭ secerișulŭ e mijlociu; în România mică, în Moldova nordică și vestică e bunŭ. In genere resultatulŭ secerișului e mai bunŭ ca celŭ din anulŭ trecutŭ.

*

»Românulŭ« află, că d. Mirea, în călĕtoria sa artistică la Sinaia, ar fi obținutŭ audiență din partea M. M. L. L. Regele și Regina, după care ar fi fostŭ chiar învitatŭ de Maiestățile lorŭ la dejunŭ în Castelulŭ Peleșiu. Reamintimŭ publicului, cu acéstă ocasiune, că d. Mirea este pictorulŭ care s'a distinsŭ în salonulŭ din Parisŭ și care acum în urmă a espusŭ tabloulŭ întitulatŭ »Vêrfulŭ cu Dorŭ,« în dimensiune de 15 m. p.

*

Baronulŭ Vasilco a rĕspunsŭ la interpelarea făcută de Baronulŭ Hurmuzachi cu privire la renunțarea consorțului, pentru căile bucovinene Hatna-Câmpulungŭ și Hliboca-Berhomet, la ajutorulŭ oferitŭ de dietă. Causa renunțărei, ḍise elŭ, suntŭ spesele pré marĭ, ce ar fi de lipsă pentru construirea liniei Hadicfalva-Rădăuțŭ, dorită de dietă. — Proectulŭ referitorŭ la schimbarea legilorŭ despre relațiunile de dreptŭ ale învĕțătorilorŭ și profesorilorŭ la școlele poporale publice ale Bucovinei s'a primitŭ în sferțitŭ, după ce s'a desbătutŭ întregŭ. S'au făcutŭ schimbărĭ însemnate.

*

Ḍiarele polone vorbescŭ cu multă înverșunare împotriva convențiunei Austriei cu Rusia, după care tribunalelorŭ din mai multe ocolurĭ galițiene și ruse li se dă voiă, sĕ se pună în înțelegere prin corespondență în

limba germană și rusă. O socotescŭ de vătămare a autonomiei Galiției.

*

Vice-consululŭ românŭ din Pesta Al. Cimbru a fostŭ revocatŭ din postŭ.

*

Deputatulŭ Mraovicĭ a provocatŭ la duelŭ pe Camenar, pentru insulta ce i-a făcut-o în dietă la 27 Augustŭ s. n. Camenar nu a primitŭ. Secundanții lui Mraovicĭ dĕdură următórea declarațiune: »După-ce Camenar a declaratŭ, că nu e rĕspundĕtorŭ pentru vorbele rostite în cameră și după ce acéstă declarare nu putea sĕ fiă primită și elŭ refusă orĭ ce altă satisfacțiune, amŭ fostŭ însărcinațĭ de Mraovicĭ, sĕ facemŭ cunoscutŭ publicului acésta.«

*

Principele Nicolae alŭ Muntenegrului a fostŭ numitŭ membru de onóre alŭ universitǎții din Chiew pentru activitatea sa literară.

*

Din Berlin se scrie, că ambasadorulŭ francesŭ Courcel a avutŭ sĕ vorbéscă cu d. Bismark despre cestiunĭ fórte importante, anume se vorbesce despre surprinderĭ pe unŭ terenŭ cu totulŭ neașteptatŭ.

*

Pe la începutulŭ lui Septemvre va merge la curtea Șahului Persiei o deputațiune germană, sub povĕțuirea consulului generalŭ din Sofia de Braunschweig. Scopulŭ deputațiunei nu este încă cunoscutŭ séu lămuritŭ.

*

In Hongkong au sositŭ consululŭ francesŭ și comercianții din Canton, carĭ la 23 Augustŭ n. au fostŭ isgoniţĭ din ordinulŭ vice-regelui. Populațiunea din Canton a pusŭ mâna la 27 Augustŭ n. pe catedrala de acolo, dér prin intervenirea consulilorŭ, carĭ au sfătuitŭ pe episcopii și misionarii sĕ părăséscă orașulŭ, a fostŭ scósă afară din ea de cătră soldații chinesĭ.

*

O telegramă dela 27 Augustŭ n. a admiralului Courbet spune, că tóte bateriele dela gura rîului Min au fostŭ distruse și tunurile stricate. Acum se pregătesce admiralulŭ sĕ ocupe insula Hai-Nau.

*

»Temps« comunică, că garnisónele francese din Sontay și Hong-Hoa, susținute de canoniere, au bătutŭ în mai multe rĕndurĭ »stégurile negre« (cete tonchinese), carĭ au jefuitŭ unŭ satŭ tonchinesŭ și au măcelăritŭ pe locuitorii lui.

*

Anglia a declaratŭ din nou, că drepturile Sultanului nu vorŭ fi atinse în Egiptŭ. Totdeodată Anglia cere, ca Turcia sĕ coopereze în Sudanŭ. Pórta a declaratŭ, că Sultanulŭ numai atuncĭ va interveni în Egiptŭ, când 'șĭ va redobêndi suveranitatea asupra lui.

MOTIVELE SCANDALELORU DIN CLUȘIU.

„Ellenzék“ din Clușiu în numerii sĕi din 28 și 29, publică nisce articulĭ de fondŭ cu titlulŭ „Román tanszék“ (Catedra română), în care vorbesce despre catedra devenită vacantă prin suspendarea d-lui Dr. Silași. Estragemŭ din acești articulĭ următórele:

„De astădată nu e vorba numai de împlinirea unei catedre, ci e vorbă de aceea, că a devenitŭ vacantă catedra pentru limba și literatura română. Și acésta este unŭ evenimentŭ și încă unŭ evenimentŭ politicŭ fórte importantŭ. Pentru că acéstă catedră nu e numai o simplă catedră, ci este totodată și unŭ fórte însemnatŭ postŭ politicŭ. Persóna, care va fi chemată sĕ influințeze cu sciința și tactulŭ sĕu generaţiunii întregĭ, trebue sĕ se alégă chiar cu aceeași chibzuire ca și unŭ funcționarŭ înaltŭ alŭ statului, care are missiunĭ însemnate politice.

Dela catastrofa dela Mohács încóce două curente au luptatŭ contra esistenței statului maghiarŭ. Unulŭ dintre aceste este absolutismulŭ austro-germanŭ cu soldatesca sa, cu care multŭ ne amŭ luptatŭ și mai trebue sĕ luptămŭ, și cu timpŭ Dumnedeulŭ Maghiarilorŭ ne va ajută, sĕ scăpămŭ de sub jugulŭ Austriei.

Altŭ dușmanŭ alŭ nostru sunt tendințele centrifugale ale naționalităților, carĭ au prinsŭ rădĕcinĭ mai adêncĭ, decâtŭ ni s'ar păré. Aceste rădĕcinĭ trebue sĕ le smulgă statulŭ maghiarŭ. Acésta este nu numai chiămarea sa, ci și interesulŭ sĕu vitalŭ. Munca stêrpirei trebue sĕ o începemŭ din fundamentŭ, de la începutŭ, pe tóte terenele vieței publice, dar cu deosebire în instrucțiune, la crescerea generațiunei viitóre. Pentru aceea punemŭ noi atâtŭ pondŭ pe organisarea instrucției din scólele populare medie și înalte; pentru aceea atribuimŭ atâta însemnătate catedrelorŭ de la universitate pentru limbile și literaturile străine, și de aceea considerămŭ de unŭ evenimentŭ importantŭ împlinirea catedrei pentru limba și literatura română dela universitatea din Clușiu.

Renan dice într'o disertațiune, că o națiune nu se alcătuesce prin unitatea de limbă și prin originea comună, ci prin sémțĕmintele și tendințele sale. Națiune este care a avutŭ în trecutŭ aceleași suferințe și aceeași gloriă, care e cu aceeași concordiă în presentŭ și cu aceleași speranțe în viitorŭ. La Ungaria se póte aplica aceste cuvinte ale lui Renan. Nu comunitatea de limbă și de origine a formatŭ în trecutŭ unitatea statului nostru și nicĭ în viitorŭ nu o va formă, séu celŭ puținŭ numai în viitorulŭ fórte depărtatŭ putemŭ sĕ contămŭ pe aceea, că în patria maghiară limba și statulŭ vorŭ fi concepte identice, cu tóte că nicĭ atuncĭ identitate de origine nu va fi. De aceea noi în politica nóstră națională nu putemŭ avé alte tendințe, decâtŭ a ne consolidă patria în sentimente patriotice. Acésta o vomŭ puté face, la acésta avemŭ dreptŭ și suntemŭ de firmă credință, că vomŭ avé și putere (? Red. Gaz.)

Și contra unei astfelŭ de maghiarisărĭ nu se vorŭ puté plânge nicĭ némurile nemaghiare. Ungaria cere dela toțĭ cetățenii sĕi, fie de origine maghiară séu nemaghiară, patriotismŭ și simțulŭ de solidaritate și în acéstă direcțiune trebue sĕ maghiarisămŭ, și, da! trebue sĕ se maghiariseze tóte naționalitățile. Cine se va subtrage dela împlinirea acestei datorințe acela póte fi cosmopolitŭ, panslavŭ, dacoromânŭ; dér negreșitŭ este unŭ rĕu patriotŭ și vrĕșmașŭ alŭ Ungariei ca atare. Pretindemŭ patriotismŭ și în patriotismulŭ acesta vomŭ cresce și pe copii națiunelorŭ nemaghiare. Vorbéscă-și apoi limba, simpatiseze cu conaționalii lorŭ, dar cu simțimente, în alipirea cătră patria comună, în tendințele și speranțele comune sĕ fie Maghiarŭ bunŭ, tocmai așa de bunŭ ca și cei ce îșĭ tragŭ originea dela Rabonbanii sĕcui séu dela cei șépte ducĭ. Aceste sêmțĕminte trebue sĕ le rĕspândimŭ prin scóle poporale, medii și înalte. Cu deosebire profesorulŭ catedrei române dela universitatea din Clușiu, va avé aicĭ o frumósă chemare, că vinŭ mulțĭ studențĭ din Năsĕudŭ, Brașovŭ, Mediașŭ și Sibiiu, carĭ aducŭ la universitate din aceste școlĭ orĭ ce, numai spiritŭ patrioticŭ nu! Și aceștĭ. tinerĭ românĭ vorŭ fi după ce au eșitŭ din universitate, inteligența poporului românŭ, conducĕtorii lui. Pe aceștia trebue sé-i crescemŭ, în convingerea, că potŭ fi Românĭ bunĭ, dar totŭ o dată și bunĭ patrioțĭ maghiarĭ, că pentru aceea, că-șĭ vorŭ iubi patria și vorŭ fi cu alipire cătră ea, nu vorŭ aruncă privirile în afară nu vorŭ fantasá de Daco-româniă; pentru aceea potŭ fi românĭ bunĭ, carĭ îșĭ iubescŭ poporulŭ din care au eșitŭ, îșĭ cultivéză limba și literatura, dar pe lângă acestea potŭ fi bunĭ și tari patrioțĭ maghiarĭ. Aceste simțĕmente are sĕ le nutreascá profesorulŭ de limba și literatura română. Nu e destulŭ sĕ țină elŭ numai prelegerĭ din limba și literatura română, ci trebue sĕ fie unŭ conducĕtorŭ adevĕratŭ spiritualŭ alŭ tinerimei române. Nu conducĕtorĭ însĕ cum a fostŭ celŭ de până acum, care a jucatŭ rolŭ cam îndoiosŭ celŭ puținŭ în societatea, ce făcea politică, »Iulia« care prin aceea îșĭ arĕtă patriotismulŭ că trămitea telegrame de felicitare la diare românescĭ maghiarofage și sub aripele căruia tinerimea se vĕetă de drepturile răpite, deși tóte acestea se combatŭ prin faptulŭ, că pe pămêntulŭ ungurescŭ suntŭ sute de școlĭ române și că la o universitate maghiară chiar aceea națiune maghiară (?) pe care o învinuescŭ că este tirană, a instituitŭ o catedră pentru cultivarea limbei și literaturei române.

Décă Moldovanŭ Gergély îșĭ va împliní misiunea în acestŭ sensŭ, precum credemŭ și sperămŭ, atuncĭ îi gratulămŭ și sperămŭ că nu ne vomŭ înșelă în așteptările nóstre!

ADUNAREA LITERARĂ ROMÂNĂ ȘI UNGURII DIN DEVA.

Estragemŭ din diarulŭ „Hunyad“ câte-va pasage, la carĭ se referă corespondința nóstră din Deva publicată în numĕrulŭ trecutŭ. „Hunyad“ dice:

Pe terenulŭ culturei și alŭ desvoltării literare salutămŭ și noi pe cetățenii românĭ, dorindu-le succesŭ în stăruințele lorŭ; rĕu ne pare însă, că nu putemŭ esprimá acésta salutare cu graiulŭ și la loculŭ sĕu. Nu putemŭ tace acésta, pentru că despre ținerea acestei adunărĭ (din Orĕștiă) noi amŭ aflatŭ numai din alte foi; o învitare séu o însciințare noi n'amŭ primitŭ, ér pe teritoriulŭ comitatului Huniadórei nu se află altŭ diarŭ, afară de „Hunyad.“ Nu scimŭ, décă afară de însciințarea oficială a autorităților s'a mai însciințatŭ și altŭ cineva dintre noi: de pildă societățile séu particularĭ mai distinșĭ. Atâtŭ amŭ vĕdutŭ însă, că în așa împrejurărĭ nu pré au obiceiu sĕ facă publicărĭ confindențiale.

Fie din trufiă, fie din neîncredere — dreptŭ este, că Românii se isoléză câtŭ potŭ de noi în mișcările lorŭ sociale și literare. Acum cândŭ scriitorii noștri mergŭ în Turinŭ, în Parisŭ, la sĕrbătorĭ internaționale, cândŭ Ungaria serbézá anŭ de anŭ pe celebrii Germaniei, Franciei, Angliei, conlocuitorii românĭ se deosebescŭ de noi, pare că amŭ puté trăí fără a ne vede unii pe alții. Dênșii se abținŭ până și dela plăsnuirile sociale, carĭ nu suntŭ legate de naționalitate, carĭ arŭ fi cele mai bune mijlóce pentru pregătirea apropierei și înțelegereĭ politice dintre noi. Și ca sĕ ne justificămŭ, dămŭ dreptŭ pildă, societatea pentru istoriă și archeologiă din comitatulŭ Huniadórei.

„Hunyad“ sfirșesce astfelŭ șirulŭ ideilorŭ și îndemnărilorŭ sale sirenice:

Așa e, credeți-ne, apropierea pe terenulŭ socialŭ scientificŭ și literarŭ ar pregăti cu mai multă putere calea unei înțelegerĭ politice. Facă numai o încercare prietinéscă Românii și se vorŭ încredința, că între Maghiarĭ atențiunea și bunăvoința cătră dênșii este multŭ mai mare decâtŭ credŭ ei. Intêmpine-ne și ei asemenea și în scurtă vreme vomŭ vedé cu bucuriă ce grabnicŭ va încetá neîncrederea și multele neînțelegerĭ. Décă sórtea ne-a hotărîtŭ sĕ locuimŭ unii cu alții, sĕ stăruimŭ, sĕ facemŭ traiulŭ nostru comunŭ mai bine plăcutŭ, decâtŭ și mai departe nesuportabilŭ.

AFACEREA INTRUNIREI CONSISTORIULUI METROPOLITANU GR. OR.

„Luminatorulŭ“ ne spune că d. V. Babeșŭ temêndu-se, că întrunirea consistorului metropolitanŭ va fi érăși ca altădată amânată, a adresatŭ cătră toțĭ membrii consistorialĭ următórea scrisóre:

P. T. Domnule!

După legea autonomiei nóstre bisericescĭ, de adĭ în 8 dile, Lunĭ în 20 Augustŭ (1 Septemvre), este sĕ se întrunéscă ex offo consistorulŭ metropolitanŭ în Sibiiu.

»Concernintea lege dispune, că la acestŭ terminŭ în fie-care anŭ consistorulŭ metropolitanŭ trebue sĕ se adune chiar neconvocatŭ, și sunt responsabilĭ membrii sĕi pentru neînfățișarea lorŭ D'aci urméză, și s'a constatatŭ și în consistorŭ, că acestŭ terminŭ nu este prorogabilŭ. Cu tóte că, de douĭ anĭ, acestŭ supremŭ organŭ administrativŭ alŭ Metropoliei nóstre — mortŭ este, și este timpŭ, când după lege ar fi sĕ fi fostŭ convocatŭ congresulŭ naționalŭ bisericescŭ, sânta nóstră Metropoliă nu dă semnŭ de viĕță.

Subsemnatulŭ, în vederea acestoru și în consciința responsabilitățiĭ, îndemnatŭ și împuteritŭ și de ilustrulŭ D. colegŭ Antoniu de Mocsonyi, pentru a fi scutițĭ de imputațiunea presintelui și a viitorului, că prin nepăsarea nóstră amŭ consêmțitŭ și ne amŭ acomodatŭ călcării legii și abandonării frumósei nóstre autonomii, eluptate de maĭ marii noștri prin grele sacrificii, dreptŭ care autonomiă atâtŭ de multŭ amŭ fostŭ invidiațĭ de alte némurĭ și biséricĭ, — vinŭ prin acésta a te rogă: sĕ fimŭ neapĕratŭ pe diua de Lunĭ în 20 Augustŭ (1 Septemvre.) a. c. ca membrii ai consistorului metropolitanŭ, la postulŭ nostru în Sibiiu, chiar décă în óra ultimă ar urmá, ca și altădată, amânarea terminului; căcĭ în spiritulŭ legii acestŭ terminŭ fiindŭ neamânabilŭ, prin primirea amênării ne smulgemŭ noi înșine basa legală de sub picióre și ne facemŭ prĕda abusului.

Adunațĭ, ne vomŭ împliní datorința și ne vomŭ înțelege între noi și cu părintele metropolitŭ, despre modulŭ, cum sĕ respectămŭ și sĕ facemŭ a fi respectată legea, a fi respectatŭ dreptulŭ bisericei și alŭ nostru, și chiar persónele nósrre, astfelŭ dovedindŭ noi, că suntemŭ bărbațĭ la înălțimea chiămării nóstre.

Rugândŭ și așteptândŭ imediata adeverire, cu posta séu telegrafulŭ, despre primirea acestei colegiale învitărĭ, convinsŭ de consimțĕmintulŭ D-vóstre, mĕ subsemnŭ cu totŭ cuvenitulŭ respectŭ:

Budapesta, (piața Gizela Nr. 2.,) în 13/25 Augustŭ 1884.

devotatŭ frate și colegŭ

Vincențiu Babeșŭ.

La acéstă scrisóre observă „Luminătorulŭ“ între altele următórele:

Motivarea părerilorŭ vener. d. V. Babeșiu este pusă în cuprinsulŭ epistolei sale, și celŭ ce cunósce regulamentulŭ afacerilorŭ interne ale consistoriului metropolitanŭ va fi convinsŭ despre esactitatea acestorŭ motive. Nu încape decĭ îndoiélă, că illegală și incompetentă este hârtia d-lui metropolitŭ, prin care amână întrunirea consistorului, căcĭ nime pe lume, decĭ nicĭ Excelența Sa nu se póte urcá mai susŭ ca legea făcută și întărită chiar și cu consêmțĕmentulŭ și subscrierea Excel. Sale; prin urmare orĭ-ce dispusețiune contrariă legii este călcare de lege, éră spre acésta nu potŭ fi constrênșĭ membrii consistoriului, așădară nu potŭ fi constrênșĭ nicĭ la aceea ca sĕ se subordineze voinței nimenui îndreptată spre călcarea legii.

Pretestulŭ Esc. Sale d-lui metropolitŭ: venirea și întêmpinarea Maiestății Sale, este nelealŭ, căcĭ lealitatea este incompatibilă cu călcarea oficiului séu a legii.

Dér în acéstă afacere nicĭ nu obvine necesitatea d'a călcá oficiulŭ în dragulŭ lealității. Se scie cumcă Maies. Sa în 31 Aug. va primí deputațiunile în Aradŭ, până când consistoriulŭ la prima Septembre, adecă cu o di mai târdiŭ are sĕ se întrunéscă la Sibiiu prin urmare este de totŭ posibilŭ, ca Escel. Sa se participe la ambele: și la Aradŭ și la Sibiiu. Și décă cu totŭ intervalulŭ Escel. Sa eră impedecatŭ a ajunge Lunĭ la Sibiiu, fie din orĭ-ce causă, consistoriulŭ, respective membrii lui totuși se puteu aduná și puteu sĕ-șĭ prepareze referatele, se pregătéscă lucrările necesarii, și carĭ alt-cum recerŭ timpŭ de mai multe dile; va sĕ dică consistoriulŭ se puté întruní și puté lucrá până la reîntórcerea Escel. Sale.

„Luminătorulŭ“ încheiă articululŭ sĕu cu următórele șire:

Nu se póte negá nicĭ lăsá neobservată contrarietatea și pornirea opusă din dispozițiunile d-lui metropolitŭ: de amânare, și din învitarea d-lorŭ conmembri Babeșŭ și Mocsonyi: de întrunire. Lumea e îndatinată a numí „conflictŭ“ astfelŭ de pornirĭ opuse. Dar asta sĕ nu împedece pe nicĭ unŭ asesorŭ metropolitanŭ dela împlinirea datorinței sale legale pentru care este responsabilŭ. N'are nimenĭ sĕ se sfiéscă de o înfățișare chiar și contra voinței d-lui metropolitŭ, când acésta este illegală și nejustificată. Și n'are sĕ se sfiéscă mai vêrtosŭ acŭ, și de astă-dată, cândŭ avemŭ presemne triste, cândŭ prevedemŭ tristulŭ viitorŭ că — *o amênare numai de o lună este de ajunsă a ne scóte definitivŭ și positivŭ din cadrulŭ legii positive a bisericei nóstre, a ne nimici congresulŭ naționalŭ bisericescŭ*, a ne transpune într'o anarchiă ne mai pomenită și ireparabilă!

Și pentru o asfelŭ de întêmplare nu va fi respon-

sabilŭ numai metropolitulŭ orĭ Stan şi Bran, ci toţĭ membrii consistoriului metropolitanŭ, toţĭ fii bisericei gr. or. române. Posteritatea ne-arŭ batjocuri, despreţuĭ şi condamnă în modulŭ celŭ mai necruţătorŭ, ce l'amŭ merită.

Noi salutămŭ cu bucuriă şi onorămŭ cu veneraţiune energica întreprindere a vener. DD. V Babeşŭ şi A. Mocsony şi dorimŭ, rugămŭ şi îndemnămŭ pe toţĭ d-nii asesorĭ sĕ le urmeze necondiţionatŭ.«

DIN DIETA CROAŢIEI.

Relativŭ la şedinţa din 15/27 Augustŭ mai dămŭ următórele amĕnunte:

Derecin condamnă purtarea lui Starcevicĭ. Totuşĭ se întrébă, de a fostŭ îndreptăţitŭ preşedintele şĕ scótă afară din dietă pe unŭ deputatŭ, fără sĕ céră consimţĕmêntulŭ ei. Acésta ar însemná, că nu esistă o dréptă preţuire a immunităţii unui deputatŭ. Sub Stuarţĭ s'a întêmplatŭ sĕ închidă unŭ rege cu puterea pe unŭ deputatŭ, dar nicĭ odată nu s'a întêmplatŭ sĕ facă preşedintele aşa ceva. In jocŭ se pune aicĭ libertatea tuturorŭ deputaţilorŭ. „Mie — strigă oratorulŭ — nu'mĭ impune bonomia preşedintelui. Mĕsurile estraordinare pretindŭ acum şi o propunere estraordinară şi eu şi facŭ una: Dieta sĕ alégă unŭ comitetŭ de cincĭ inşĭ, carĭ sĕ se sfătuéscă şi sĕ ne spună astădĭ încă, de potŭ sĕ se ivéscă împrejurărĭ, cari sĕ îndreptăţéscă pe preşedinte, sĕ scótă pe unŭ deputatŭ cu puterea din sală.“ (Sgomotŭ mare). Starcevicianii gesticuléză vorbindŭ împotriva preşedintelui.

Preşedintele nu are nimicŭ în contra propunerei, simţindu-se îndatoratŭ a face ce a făcutŭ. Rogulicĭ e de părere, că presidiulŭ a lucratŭ corectŭ. Giurcovicĭ încă vorbesce pentru preşedinte. Intêmplărĭ de feliulŭ celorŭ ce a provocatŭ oposiţiunea nu se potŭ prevedé în nicĭ o ordine a lucrărilorŭ din lume. După tradiţiune şi praxă preşedintele are în astfelŭ de casurĭ putere discreţionară şi, déca dieta găsesce cu cale fapta lui, e absolvatŭ de orĭ ce rĕspundere. Oratorulŭ propune aprobarea procedurei preşedintelui.

Preşedintele declară că se supune hotărîrei dietei; dér indignatŭ de atitudinea oposiţiunei îşĭ dă demisiunea. (»Trăiască!« pe băncile oposiţiunei. Maioritatea înlemnesce). — Folnegovicĭ strigă cătră Cresticĭ, care părăsesce scaunulŭ presidenţialŭ: »Nu fă comedii! Le-aĭ făcutŭ de nouĕ orĭ. Ar trebuĭ sĕ te arunce pe ferestrii şi nu pe uşă.«

Mrco Hrvat se duce sĕ ocupe loculŭ de preşedinte şi între cele mai sgomotóse strigăte ale oposiţiunei se votéză propunerea lui Giurcovicĭ şi se admite cu însemnată maioritate. — Pavlovicĭ păşesce prin sală sbierândŭ într'una: »Trebue sĕ vĕ spêndure omulŭ, căcĭ nu mai poţĭ veni alt-felŭ, decâtŭ cu revolverulŭ aicĭ. Vĕ lăsaţĭ sĕ vĕ ducă de nasŭ cei vênduţĭ la Ungurĭ.« In contra lui Giurcovicĭ, care face o observare, ridică elŭ mâna şi strigă: »Laşule, am să-ţĭ cârpescŭ o palmă! De aĭ atâta curajŭ, ia vino în odaia de alăturĭ.« Independenţii părăsescŭ sala; numai Camenar nu se lasă şi strigă: »Pe mine m'a trimisŭ aicĭ poporulŭ: nu esŭ afară!« — Tuscanŭ! — »Asta-i speluncă de tâlharĭ!« — Tcalcicĭ: — Preşedintele e unŭ mincinosŭ neruşinatŭ.“ Preşedintele propune sĕ eschidă pe Tuscanŭ şi pe Tealcicĭ pe şése şedinţe.

In şedinţa de după amédĭ scimŭ, că Tcalcicĭ şi Tuscan fură eschişĭ; maĭ şcimŭ că se făcură câte-va interpelaţiunĭ. Derencin, declară că 'şĭ retrage interpelarea sa. Elŭ voiă sĕ întrebe guvernulŭ, de ce şi-a însuşitŭ sieşĭ puterea disciplinară. »Ne aflămŭ, ḑise elŭ, pe ruinile vieţei constituţionale a Croaţiei, care se vatĕmă prin neînfrânarea unorŭ deputaţĭ de o parte, şi de altă parte prin nemai audiţulŭ arbitriu alŭ preşedintelui. Preşedintele parlamentului are mijlóce sĕ împedice neînfrênarea deputaţilorŭ, de pildă disolvêndŭ dieta; fiecare guvernŭ consciu de demnitatea sa s'a folositŭ de acestŭ mijlocŭ. Aicĭ însĕ unele persóne s'au însărcinatŭ sĕ chinuéscă şi sĕ sugrume constituţionalismulŭ croatŭ, şi la astă lucrare eu nu vrĕu sĕ ajutŭ.“ Deputatulŭ părăsesce sala şi şedinţa se închide.

*

Şedinţa de a doua ḑi o deschidŭ Hrvat în presenţa şefilorŭ de secţiune Stancovicĭ, Voncina şi Klein. După ce maioritatea declară, că nu primesce dimisiunea preşedintelui Cresticĭ, se ridică Marcovicĭ şi citesce următórea declaraţiune a Independinţilorŭ: — »Inaltă casă! In numele colegilorŭ mei din partida independentă naţională am onóre, sĕ declarŭ, că luândŭ în considerare vĕtămarea, ordinei de afacerĭ ale dietei în punctele sale cardinale sĕvêrşită prin procedura de erĭ a preşedintelui; luândŭ în considerare, că ş déca unŭ membru alŭ dietei comite unŭ actŭ arbitrarŭ, nedândŭ ascultare ordinei afacerilorŭ şi dispoziţiunilorŭ presidenţiale, preşedintele totŭ nu e încă îndreptăţitŭ sĕ calce ordinea de afacerĭ şi sĕ ia mĕsurĭ estraordinare cum s'a întêmplatŭ erĭ; — vĕḑêndŭ din aste consideraţiunĭ, că aicĭ ordinea afacerilorŭ are putere de lege; nu găsimŭ nicĭ de lipsă, nicĭ de folosŭ, sĕ mai luămŭ parte la lucrările dietei, şi declarămŭ prin urmare, că nicĭ nu vomŭ mai luá parte la ele.«

Barcicĭ ḑice: — »Domnilorŭ! In numele partidei drepte şi din aceleaşĭ temeiurĭ, cari le-a espusŭ antevorbitorulŭ mĕu, declarŭ, că noi nu putemŭ luá parte la pertractărĭ, fiind-că nu voimŭ sĕ fimŭ martorĭ ai procedurilorŭ Vóstre nelegale.« — Membrii amênduorŭ oposiţiunĭ părăsescŭ apoi sala.

După eşirea lorŭ se citesce o propunere a lui Barcicĭ, după care legea electorală sĕ se susţină nu înarticulată, ci provisoriu pentru alegerile apropiate. Raportorulŭ Zecĭ recomandă propunerea comisiunei pentru înarticularea ordinei alegerilorŭ, care recomandare se repetă şi de şefulŭ de secţiune Stancovicĭ, care ḑise că ea e de lipsă pentru a creá o basă sigură alegerilorŭ viitóre.

ANGLIA ŞI FRANCIA.

Intre ḑiarele englese şi francese a începutŭ o luptă violentă. Diarulŭ englesŭ „Times“ scrie într'o limbă amenințătóre, ḑicêndŭ între altele că Chinesilorŭ le-ar merge rĕu de totŭ, déca Englesii la nevoiă nu le-ar veni în ajutorŭ ca unŭ îngerŭ mântuitorŭ şi nu i-ar apĕrá în contra cruḑimii persecutorilorŭ francesĭ. La acestea rĕspunde ḑiarulŭ francesŭ „Journal des Débats“ astfelŭ:

»Bombardarea Alexandriei a fostŭ în ochii fóiei din Londra unŭ actŭ de umanitate, ér pedepsirea energică a unei trădărĭ, ca cea dela Langson, este unŭ actŭ de sĕlbătăciă. Suntemŭ fórte obicinuiţĭ cu astfelŭ de modŭ de a judecá, decâtŭ sĕ ne supĕrămŭ de acésta. Deocamdată ne ajunge consciinţa, că fiecare din noi şi-a făcutŭ datoria. Mai târḑiu, când vomŭ avé timpŭ, ne vomŭ ocupá cu uriciósele însinuărĭ ale lui »Times.«

Mai violentŭ ḑice „Rappel“:

„Reproducemŭ observările unui »vecinŭ amicŭ“ în »Times,« fără sĕ schimbămŭ o vorbă din ele, ca dovadă despre ceea ce póte produce furia nebună a unorŭ precupeţĭ, carĭ se îngrozescŭ că se eftinesce opiulŭ.... Ce privesce consternarea lui »Times“ din causa distrugerei arsenalului şi a sfredelirii canonierelorŭ, ne mirămŭ că o vedemŭ într'unŭ ḑiarŭ alŭ naţiunei, care în Egiptŭ n'a bombardatŭ unŭ arsenalŭ şi corăbii de rĕsboiu, ci unŭ oraşŭ mare, unde, afară de populaţiunea indigenă, trăiau 60,000 de Europenĭ. Atuncĭ alŭ dracului i-a pĕsatŭ ei de interesele comerciale ale populaţiunei neutre. Europa va ríde în batjocură de prefăcuta simţibilitate a bombardatorilorŭ Alexandriei faţă cu bombardatorii Fu-Ceului.«

CORESPONDINŢA PART. A „GAZ. TRANS.“

Braşovŭ, 17 Augustŭ 1884.

Domnule Redactorŭ!

In ḑilele trecute voiam sĕ facŭ şi eu o călĕtoriă cu familia până la Sinaia pe vr'o câteva ḑile, pentru distracţiune şi preumblare prin acele locurĭ romantice de sub Buceci, şi pentru ca sĕ potŭ vedé comuna Sinaia cu tóte edificiele şi vilele ei frumóse, cu deosebire însĕ castelulŭ Peleşului, reşedinţa de véră a Maiestăţilorŭ lorŭ regele şi regina României, despre a cărei frumseţe atâtŭ de multŭ se aude vorbindŭ pe aicĭ, cum şi sĕ potŭ asistá la serbarea hramului mănăstirei din Sinaia pe ḑiua de S-ta Maria 15 Augustŭ a. c.

Pentru ca sĕ potŭ trece însĕ graniţa, avem lipsă de paşaportŭ sĕu certificatŭ pe câteva ḑile. M'am dusŭ decĭ la vecinia respectivă în care locuescŭ, şi după ce mi-am procuratŭ de acolo biletulŭ de legitimare, amŭ grăbitŭ cu elŭ la primăria locală, ca sĕ-mĭ capĕtŭ certificatulŭ. Amploiatulŭ respectivŭ dela primăriă n'a voitŭ însĕ sĕ-mĭ elibereze certificatulŭ cerutŭ, sub cuvêntŭ, că n'aş fi cive din Braşovŭ, nefiindŭ născutŭ aicĭ, cu tóte că locuescŭ în Braşovŭ de 9 ani neîntreruptŭ, sunt căsătoritŭ, proprietarŭ de casă şi amploiatŭ bisericescŭ; m'a îndreptatŭ decĭ la comuna unde sunt născutŭ, ca sĕ-mĭ aducŭ documentŭ de acolo, că sunt liberŭ de miliţiă, deşi sunt trecutŭ de 33 de anĭ, prin urmare trecutŭ peste anii miliţiei. Respectivulŭ amploiatŭ n'a vrutŭ sĕ satisfacă dorinţei mele nicĭ după ce m'am presentatŭ la dênsulŭ cu primarulŭ veciniei în care locuescŭ, care ca organŭ alŭ magistratului m'a luatŭ sub garanţa sa, dar tóte înzadarŭ; apoi la cererea nóstră, ca sĕ ne dea voiă a intrá la d. primarŭ alŭ oraşului, încă nu s'a învoitŭ, ḑicêndŭ, că totŭ ce ne-a spusŭ dênsulŭ ne ve spune şi d. primarŭ.

Dela primăriă am mersŭ cu d. primarŭ alŭ veciniei la d. vice-comite, în speranţă, că voiu puté dobêndi de acolo doritulŭ certificatŭ, dar şi aci n'am fostŭ mângăiatŭ, căcĭ d. vice-comite mi-a spusŭ, că nu póte eliberá nimĕnui certificatŭ fără avisulŭ magistratului.

In fine vĕḑêndŭ că în chipulŭ acesta nu voiu puté căpĕtá certificatŭ, la îndemnulŭ unui amicŭ, am mersŭ la d. comite supremŭ alŭ comitatului Braşovŭ, căruia povestindu-i tótă starea lucrului, momentantŭ mi-a eliberatŭ unŭ certificatŭ pe 5 ḑile, şi în chipulŭ acesta am scăpatŭ din acéstă neplăcută situaţiune.

Nu sciu, déca domnulŭ respectivŭ dela magistratŭ a vrutŭ numai se mĕ şicaneze cu procederea sa, ca sĕ mĕ împedece cu orĭ-ce preţŭ de a-mĭ puté realisá dorinţa, sĕu a vrutŭ şĕ-şĭ bată jocŭ de mine, fiindcă sunt Românŭ?

Déca nu e casulŭ din urmă, atuncĭ îmĭ permitŭ a întrebá, că unŭ individŭ, care se află cu domiciliulŭ neîntreruptŭ de 9 anĭ de ḑile într'o comună, fie aceea chiar şi Braşovulŭ; care pórtă tóte sarcinele publice, directe şi indirecte, atâtŭ ale statului, câtŭ şi cele comunale, e proprietarŭ de casă, alegĕtorŭ etc., nu este cive alŭ acelei comune? După câtŭ sciu eu şi precum m'am informatŭ şi dela alţii, fie-cine, care locuesce permanentŭ 5 anĭ într'o comună, este după lege cive alŭ aceleia, prin urmare şi eu credŭ a avea dreptŭ la titlulŭ de cive braşovênŭ, deşĭ nu sunt născutŭ în Braşovŭ, dar locuescŭ acĭ de 9 anĭ neîntreruptŭ. Sĕu doră pentru comuna Braşovŭ esistă legĭ speciale? Mai că n'aş puté crede aşa ceva.

Aceste neajunsurĭ am ţinutŭ de datorinţă a-le aduce la cunoscinţa onor. publicŭ spre orientare. **O.**

DIVERSE.

Cea mai mare locomotivă din lume o au Statele Unite americane; ea e destinată pentru căile sud-pacifice. In America locomotivele nu au numerĭ, ci nume, ca şi corăbiile şi aşa monstruósa locomotivă, de care e vorba, primi numele spaniolescŭ: „El Gobernador.« El Gobernador va tirí trenurĭ de 500 şi mai multe tone pe înălţimile Sierrei Nevada; de aceea e provĕḑută cu patru-spre-ḑece róte, dintre carĭ 10 — ce nu s'a mai audiţŭ până acumŭ — suntŭ încheiate cu cilindrele, aşa că mai tótă greutatea maşinei se paraliséză pentru adhesiune. Neîncărcată cântăresce ea 66.000 klgr. ér încărcată şi cu tender 102,000 klgr. Lungimea maşinei e cam de 20 metrii.

*

Determinarea greutăţii animalelorŭ fără cumpĕnă. — Profesorulŭ de economiă Wagner recomandă negustorilorŭ de vite, mai alesŭ celorŭ ce facŭ comerţŭ cu porcĭ următórea procedură, pentru a aflá greutatea cărnii, fără a o mai cântări în cumpĕnă. Dênsulŭ recomandă ca mijlocŭ sigurŭ de cântărire următórea procedură: Se mĕsóră cu unŭ şinorŭ tare distanţa dintre creştetulŭ capului, tocmai între urechĭ, până la capĕtulŭ spinării unde începe códa şi însemnéză numĕrulŭ policarilorŭ. Apoi se mĕsóră grosimea porcului, nemijlocitŭ în dosulŭ picióre-lorŭ dinainte, dar perpendicularŭ de pe spinare în josŭ şi érăşĭ se însemnează policarii. Aceştĭ duoi numerĭ se multiplică, şi numĕrulŭ ce ese (produsulŭ) se împarte, şi anume cu 11, déca porculŭ e bine îngrăşatŭ; cu 12; déca e potrivitŭ îngrăşatŭ; cu 13, déca îngrăşarea e neînsemnată. Numerile (câtulŭ) obţinute arată greutatea adevĕrată a cărnii. D. e. Lungimea din creştetulŭ capului până la capĕtulŭ spinării e de 50 policarĭ, ér grosimea îndĕrătulŭ picióreloŭ dinainte e de 49 policarĭ; îmulţite aceste două numere ne dă produsulŭ 2450. Déca porculŭ e bine îngrăşatŭ împărţimŭ acestŭ numĕrŭ cu 11. Câtulŭ obţinutŭ 223 ($222^8/_{11}$) e greutatea cărnii în funţĭ, pe care măcelarulŭ are s'o plătéscă.

INSCIINŢARE.

Românii din Lugoşŭ în adunarea lorŭ din 28 Aug. st. n. au constituitŭ pentru manipularea şi împărţirea ajutórelorŭ adunate pe séma studenţilorŭ români eliminaţi din gimnasiulŭ din Lugoşŭ: Ioanŭ Lupulescu, Stefanŭ Lipovanŭ şi Iónŭ Lupuloscu, unŭ comitetŭ, constătătorŭ din d-nii: Coriolanŭ Brediceanŭ, Parteniu Peşteanŭ, Constantinŭ Dobrinŭ, G. Cristea, Ioţa Pavelŭ, carele constituindu-se prin acésta rógă pe toţĭ domnii colectanţĭ sĕ binevoiască sumele incurse ale trimite casarului acestui comitetŭ Ioţa Pavelŭ, epitropŭ alŭ bisericii gr. or. din Lugoşŭ.

Lugoşŭ, în 29 Augustŭ st. n. 1884.

Coriolanŭ Brediceanŭ, preşedinte. **Partenin Peşteanŭ,** secretarŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.

Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 30 Augustŭ st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.10
Rentă de aurŭ 4% . . .	91.65
Rentă de hârtiă 5% . .	88.45
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	141.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	95.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	101.70
Bonurĭ rurale ungare . .	101.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.50
Bonurĭ rurale transilvane	100 50

Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	114 75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	115.70
Renta de hărtiă austriacă	80.70
Renta de arg. austr. . .	81.55
Renta de aurŭ austr. . .	101.15
Losurile din 1860 . . .	134.25
Acţiunile băncei austro-ungare	857.—
Act. băncei de creditŭ ung.	296.50
Act. băncei de creditŭ austr.	297.50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.75
Napoleon-d'orĭ	$9.67\frac{1}{2}$
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	59.50
Londra 10 Livres sterlinge	121.50

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 17 Augustŭ st. v. 1884.

Renta română (5%). . . .	Cump. $93\frac{3}{4}$	vênd. 94
Renta rom. amort. (5%) . .	» $95\frac{3}{8}$	» ——
» convert. (6%) . .	» $97\frac{1}{4}$	» 98
Împr. oraş. Buc. (20 l.) . .	» 33	» ——
Credit fonc. rural (7%) . .	» $102\frac{1}{4}$	» 103
» „ „ (5%) . .	„ $91\frac{1}{2}$	„ 92
» » urban (7%) . .	» $101\frac{3}{4}$	» 102
» » » (6%) . .	» $97\frac{1}{2}$	» 98
» » » (5%) . .	» $87\frac{1}{2}$	» $88\frac{1}{4}$
Banca naţională a României	» 1323	» 1410
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	» 340.	» $364\frac{1}{4}$
« » » Naţională . .	» $237\frac{1}{2}$	» $247\frac{1}{2}$
Aurŭ	» 5·40.%	» 5·50
Bancnote austriace contra aurŭ	» 2.07.	» 2.09

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 1 Septemvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump. 9.09	Vênd. 9.11
Argint românesc	» 9.05	» 9.10
Napoleon-d'orĭ	» 9.62	» 9.65
Lire turcescĭ	» 10.86	» 10.90
Imperialĭ	» 9.86	» 9.88
Galbenĭ	» 5 64	» 5.67
Scrisurile fonc. »Albina« . . .	» 100.50	» 101.50
Discontulŭ » . . .	7—10 % pe anŭ.	

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Tipografia Alexi Braşovŭ.